

De pragmaticus

Kurt Beck is de nieuwe voorzitter van de SPD

Achtergrond - 15 mei 2006

(15 mei 2006) Kurt Beck is gisteren met overweldigende meerderheid verkozen tot de nieuwe voorzitter van de SPD. De pragmatische Beck moet de fletse SPD meer gezicht geven. Maar theoretische bespiegelingen zijn nooit zijn ding geweest.

Maar Kurt Beck is anders. Hij is robuuster. Dat maakt een blik op zijn lichamelijke omvang al duidelijk. En hij staat met beide benen op de grond. Graag zit hij bij zijn lievelingsclub 1. FC Kaiserslautern in het stadion. De deftige vip-lounges laat hij links liggen. "Voetbal achter glas", zei Beck eens, "is als je voeten wassen met sokken aan."

Kurt Beck is traditioneel ingesteld. Niet alleen in het stadion. Ook wat de sociaal-democratische waarden betreft. Dat maakt zijn biografie al duidelijk. Becks carrière volgde het pad van een typische sociaal-democraat, maar was toch ook weer uitzonderlijk. Beck werd in 1949 geboren. De zoon van een metselaar en een huisvrouw groeit in Steinfeld op, een kleine plaats dicht bij de Franse grens. De Becks leidden een eenvoudig bestaan. Voor het gymnasium was geen geld, herinnert Beck zich later. En daarom maakt hij een pragmatische keuze. Na de Hauptschule (vergelijkbaar met het vmbo in Nederland) begint hij de opleiding tot elektricien en gaat in dienst bij de Bundeswehr. Na zijn diensttijd haalt alnog zijn havo-examen. Via zijn vakbondswerk komt hij in 1972 uiteindelijk bij de SPD terecht.

Het waren de tijden van Willy Brandt. Hoogtijdagen voor de Duitse sociaal-democraten, die met hun slogan 'mehr Demokratie wagen' de verkiezingen winnen. De latere kanselier Gerhard Schröder zei toentertijd: "Als socialist moet je het paradijs op aarde voor mogelijk houden." Beck, de pragmaticus, houdt zich altijd verre van dergelijke utopieën.

Hij legt zich binnen de partij toe op het handwerk. En op die dingen, waar anderen hun neus voor ophalen. Omdat niemand zin had in begrotingsbeleid, wordt Beck financieel expert van zijn partij in de gemeenteraad. Aan die tijd heeft hij een zekere voorliefde voor details overgehouden. En een voorkeur voor het haal- want betaalbare.

Lange adem

De pragmaticus maakt snel carrière. Met de woorden “dit ga jij nu doen” beweegt de latere burgemeester van Hamburg Klaus von Dohnanyi Beck in 1978 ertoe zich verkiesbaar te stellen voor het deelstaatarlement van Rijnland-Palts. Beck, nog geen dertig jaar oud, stuit daar op de jonge Rudolf Scharping en een ontredderde SPD. De regionale CDU - gevormd door Helmut Kohl - regeert met absolute meerderheid. De SPD is verdeeld en maakt weinig kans in de conservatieve, agrarische deelstaat. Scharping en Beck doen elkaar een belofte. Gezamenlijk willen de twee een einde maken aan de CDU-meerderheid. Het duurt lang voordat in 1991 het voornemen werkelijkheid wordt en Rudolf Scharping als eerste SPD-ministerpresident op het pluche zetelt. Het gestage toewerken naar een vastomlijnd doel zegt veel over de lange adem van Beck.

Die kan hij als SPD-chef goed gebruiken. Want de toestand van zijn partij is precair. In de grote coalitie oogsten kanselier Angela Merkel en haar CDU alle lof voor successen van de regering. Maar het beleid van de SPD is vaag, al wekenlang doet de partij het slecht in de peilingen. Na zeven jaar rood-groene coalitie en de poging om werkgelegenheid met milieu te combineren, is het nog steeds [onduidelijk waar de partij eigenlijk voor staat](#). In de post-industriële samenleving krimpt de klassieke basis van de SPD, de arbeidersklasse. Ook de bezuinigingen op sociale voorzieningen door de Hartz IV-hervormingen van oud-kanselier Schröder hebben de partijbasis teleurgesteld. Handig heeft de Linkspartij van Gregor Gysi en Oskar Lafontaine het thema geclaimd. Toch kon Beck de opmars van de Linkspartij in het Westen een halt toeroepen. Zijn belangrijkste taak als nieuwe voorzitter blijft echter het opstellen van een nieuw partijprogramma. Wat is de toekomst van werk en sociale gerechtigheid? Op deze vragen moet de SPD in een postideologische maatschappij een antwoord vinden. Becks naaste adviseur Karl Heinz Klär kan hem daarbij goed bijstaan: Klär was speechschrijver van SPD-legende Willy Brandt.

Dicht bij de mensen

Kurt Beck is geen theoreticus. Eerder het tegendeel. “Als ik dat sociologengezwets hoor, dan word ik helemaal knettergek”, heeft hij eens gezegd. Beck heeft een ander beeld van de partij. Partijwerk is dienstverlening. “Dicht bij de mensen staan”, zo omschreef hij zijn manier van politiek bedrijven. Voor Beck betekent dat spreekuren houden. Al bijna dertig jaar lang ontvangt hij op maandagen burgers op zijn kantoor. Hij houdt zich bezig met verkeerde pensioenformulieren en te hoge stroomrekeningen, met ontbrekende rondwegen en dorpsaaneringen. Praktische detailvraagstukken.

Deze stijl van politiek bedrijven maakte Beck in het conservatieve Rijnland-Palts tot ver over de partijgrenzen geliefd. Drie keer werd hij als minister-president herkozen.

Hij regeerde de deelstaat sinds 1994 zonder schandalen. En aanvankelijk zonder de ambitie op nationaal niveau door te breken. Zijn politieke agenda in Rijnland-Palts zet in elk geval nationale accenten – vooral op het gebied van onderwijs en sociaal beleid: recht op een plaats in een crèche, gratis kinderopvang, het opzetten van brede scholen (*Ganztagschulen*).

Politieke agenda

Op het gebied van de buitenlandse politiek liet Beck tot dusver weinig van zich horen. Het bondgenootschap met de Verenigde Staten is voor hem een hoeksteen: het Amerikaanse leger is met zijn steunpunten in Rijnland-Palts goed voor duizenden banen. Net zo nuchter is zijn kijk op Europa – hij komt per slot van rekening uit het grensgebied met Frankrijk. En al grenst zijn deelstaat niet aan Nederland, toch stelt hij zich voor het buurland open: zijn persoonlijke adviseur spreekt Nederlands en promoveerde ooit op een proefschrift over Duitse sociaal-democraten in Nederlandse ballingschap.

In de worsteling tussen milieu en economisch beleid staat Beck eerder aan de kant van de economie. Eén keer per jaar komt zijn kabinet samen met de directie van het chemiebedrijf BASF, de grootste werkgever in de deelstaat. De pragmaticus Beck weet dat in zijn behoudende deelstaat slogans uit de klassenstrijd niets uitrichten. "Volkstribuun uit de Palts" noemde de Welt am Sonntag hem daarom. Andere kranten menen dat Beck zijn deelstaat bestuurt als de voorzitter van een vereniging. Je kunt je inderdaad afvragen of Becks tijds- en arbeidsintensieve politieke werkwijze op nationaal niveau wel werkt.

Illustere voorganger

In eerste instantie blijft Beck ook als SPD-voorzitter aan als minister-president in Mainz. Zijn ambities als kansliërskandidaat voor de komende Bondsdagverkiezingen heeft hij echter al aangekondigd: "Al eens verkiezingen gewonnen te hebben, is geen nadeel," deelde hij zijn mogelijke SPD-concurrenten Sigmar Gabriel, minister van Milieu, en Peer Steinbrück, minister van Financiën mee. Beiden werden als minister-president weggestemd.

Aan Becks doelgerichtheid bestaat in elk geval geen twijfel. De Frankfurter Allgemeine Zeitung merkte op dat al eens eerder een andere, onderschatte politicus uit Mainz de overstap naar het nationale niveau maakte: Helmut Kohl. Die schopte het later zelfs tot kanselier. Een lange weg. Maar het benodigde

pragmatisme heeft Beck.

Peter Riesbeck is redacteur van de *Berliner Zeitung*.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/1654/de-pragmaticus>